

Seat No. : _____

TA-111
April-2013
B.A. Sem. IV
Sociology (EC-I-211)
(Sociology of Family)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) પ્રશ્નપત્રમાં જે પ્રશ્નક્રમાંક આપેલો હોય તે જ ક્રમાંક ઉત્તરવહીમાં લખો.

૧. નીચે આપેલા પ્રશ્નના જવાબ ૬૫૦-૭૦૦ શબ્દોમાં લખો.

(અ) 'કુટુંબનું સમાજશાસ્ત્ર એક સામાજિક વિજ્ઞાન છે.' - ચર્ચો.

૭

અથવા

ભારતમાં કુટુંબના સમાજશાસ્ત્રના મુખ્ય અભ્યાસો વર્ણવો.

(બ) કુટુંબની ઉત્પત્તિનો ઉત્ક્રાંતિવાદી અને એક વિવાહનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

૭

અથવા

ગૃહવાસની વ્યાખ્યા આપી તેનું વર્ગીકરણ કરો.

૨. નીચે આપેલા પ્રશ્નના જવાબ ૬૫૦-૭૦૦ શબ્દોમાં લખો.

(અ) કુટુંબના રચનાતંત્રીય પાસાઓ વર્ણવો.

૭

અથવા

ભારતીય કુટુંબમાં આવેલા પરિવર્તનની ચર્ચા કરો.

(બ) ભારતીય કુટુંબની એક સમસ્યા તરીકે દહેજ પ્રથાની ચર્ચા કરો.

૭

અથવા

ભારતીય સમાજમાં કૌટુંબિક હિંસાના કારણો જણાવો.

૩. ટૂંકનોંધ લખો : (૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં)

૧૬

(૧) ભારતમાં કુટુંબના સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ

અથવા

કુટુંબના સમાજશાસ્ત્રનું મહત્ત્વ

(૨) કલાસિકલ થીયરી

અથવા

ભારતીય સંદર્ભમાં કુટુંબ

(૩) ભારતીય કુટુંબનું રચનાતંત્ર

અથવા

બે પેઢી વચ્ચેનું અંતર

(૪) છૂટાછેડા અંગેની કાનૂની જોગવાઈ

અથવા

દહેજ પ્રથાની અસરો

૪. નીચે આપેલા પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં જવાબ લખો :

૧૨

- (૧) કુટુંબના સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપો.
- (૨) ગૃહવાસની વ્યાખ્યા આપો.
- (૩) વિભક્ત કુટુંબ એટલે શું ?
- (૪) દત્તક કુટુંબ કોને કહેવાય ?
- (૫) પેઢી અંતર્ગત સંઘર્ષ કોને કહેવાય ?
- (૬) સ્ત્રીઓના સામાજિક સશક્તિકરણની યોજનાઓ જણાવો.

૫. (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

૫

- (૧) વેસ્ટરમાર્કનો એકસાથી કુટુંબનો સિદ્ધાંત તેમના પુસ્તક _____ માં રજૂ થયેલો છે.
(ટવોર્ડઝ ઈક્વાલિટી, મેરેજ એન્ડ ફેમિલિ ઈન ઈન્ડિયા, હિસ્ટરી ઓફ હ્યુમન મેરેજ)
- (૨) ૪ થી ૬ સભ્યોની સંખ્યાવાળા ગ્રહવાસ _____ કદના ગૃહવાસ છે.
(મધ્યમ, વિશાળ, અતિ વિશાળ)
- (૩) 'સમ આસ્પેક્ટ ઓફ ફેમિલિ ઈન મહુવા' નો અભ્યાસ _____ સમાજશાસ્ત્રીએ કર્યો હતો.
(કે.એમ. કાપડિયા, આઈ.પી.દેસાઈ, એમ.એન. શ્રીનિવાસ)
- (૪) ભારતીય કુટુંબ વ્યવસ્થા _____ નું બિરૂદ પામી છે.
(સંયુક્ત કુટુંબ, વિભક્ત કુટુંબ, પ્રાથમિક કુટુંબ)
- (૫) ૧૯૬૫ માં _____ એ ગ્રામીણ કાશ્મીરી પંડિતોના કુટુંબ અને સગપણ સંબંધોનો અભ્યાસ કર્યો.
(લીલા દૂબે, ટી.એન.મદન, આઈ.પી.દેસાઈ)

(બ) યોગ્ય જોડકા રચો :

૪

અ	બ
(૧) કે.એમ. કાપડિયા	(a) શહેરી પરિવેશમાં હિંદુ કુટુંબ
(૨) એલિન ડી. રોસ	(b) કુટુંબ અને સગપણ સંબંધો
(૩) લીલા દૂબે	(c) સ્ત્રીઓ અને સગપણ સંબંધો
(૪) ટી.એન. મદન	(d) ભારતમાં લગ્ન અને કુટુંબ

(ક) નીચે આપેલા વાક્યો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો :

૫

- (૧) ૧૯૪૮માં આર. પાંડેએ 'હિન્દુ સંસ્કાર' પર એક પુસ્તક લખ્યું હતું.
- (૨) ૨૦૦૫માં ઘરેલુ હિંસાથી સ્ત્રીઓનું રક્ષણ સ્થાપિત થયું.
- (૩) મહુવામાં ૨૦૧૨માં વિદ્યુત જોષી અને અનિલ વાઘેલાએ કુટુંબ પર ફરીથી અભ્યાસ કર્યો.
- (૪) વિધવા માતા અને અવિવાહિત બાળકોથી બનેલો કુટુંબ પૂર્ણ પ્રાથમિક કુટુંબ કહેવાય છે.
- (૫) દહેજ પ્રથાને સ્વ પ્રસ્તુતીકરણના એક મુખ્ય કારણ તરીકે વિચારી શકાય છે.

Seat No. : _____

TA-111

April-2013

B.A. Sem. IV

Sociology (EC-I-211)

(Sociology of Family)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) All questions are compulsory.
(2) Clearly write the question number and the option which you attempt.

1. Give the answer of following questions in **650 to 700** words :
- (a) Discuss : 'Sociology of family is a social science'. 7
- OR**
- Describe the major studies of sociology of family in India.
- (b) Explain : The evolutionary and monogamous theories in origin of family. 7
- OR**
- Define the household and describe its classification.
2. Give the answer of following questions in **650 to 700** words :
- (a) Describe aspects of family structure. 7
- OR**
- Discuss changes occurred in family in India.
- (b) Discuss : Dowry system as a problem of Indian Family. 7
- OR**
- Describe the causes of domestic violence in India.
3. Write short notes : (**300 to 400** words) 16
- (1) Origin of sociology of family in India
- OR**
- Importance of sociology of family
- (2) Classical theory
- OR**
- Family in Indian Reference
- (3) Structure of Indian Family
- OR**
- Intergeneration gap
- (4) Legal provisions of divorce
- OR**
- Effects of dowry system

4. Answer in brief : 12
- (1) Give meaning of sociology of family.
  - (2) Define household.
  - (3) What is nuclear family ?
  - (4) What is adopted family ?
  - (5) Explain the internal generation conflict.
  - (6) Give plan of women's social empowerment.

5. (A) Choose the right option and fill in the blanks : 5
- (1) In the book of Westermarck named _____ presented a theory of monogamous family.
(Towards equality, Marriage and family in India, History of human marriage)
  - (2) Household of 4 to 6 members is called _____ household.
(middle, wide, very wide)
  - (3) Study of 'Some aspects of family in Mahuva' is done by _____.
(K.M. Kapadia, I.P. Desai, M.N. Shrinivas)
  - (4) Indian Family System is also known as a _____ system.
(Joint Family, nuclear family, elementary family)
  - (5) In 1965 _____ studied on rural Kashmiri Pandit's family and kinship relation.
(Leela Dube, T.N. Madan, I.P. Desai)

- (B) Match the following : 4
A	B
(1) K.M. Kapadia	(a) Hindu Family in its urban setting
(2) Aileen D. Ross	(b) Family and kinship
(3) Leela Dube	(c) Women and kinship
(4) T.N. Madan	(d) Marriage and family in India

- (C) State whether the following sentences are true or false : 5
- (1) In 1949 R. Pande wrote a book on 'Hindu Sanskar'.
  - (2) In 2005 established the protection of women from domestic violence.
  - (3) In 2012 Vidut Joshi and Anil Vaghela have re-studied on Family in Mahuva.
  - (4) A perfect elementary family is called which made by widow mother and unmarried children.
  - (5) A dowry system can be considered as one of the main reasons of self presentation.